

ՀՈՒՓՍԻՄԵ ՄԱՐՈՆՅԱՆ

«ՀԱԳՈՒՍՏԻ ՄՈԴԵԼԱՎՈՐՈՒՄ» ՀԱՄԱԼԻՐ ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ
ՄԵԹՈԴԻԿԱՆ ԵՎ ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱՆ

DOI: 10.24234/journalforarmenianstudies.v3i66.135

ԱՄՓՈՓՈՒՄ

Հոդվածում քննարկվում է «Հագուստի մոդելավորում» համալիր դասընթացի դասավանդման գիտատեսական հիմունքներն ազգային տարազի համատեքստում: Բուխում սովորողների համար փորձ է արվել բացահայտել «Հագուստի մոդելավորում» դասընթացի ուսուցման խնդիրները, դրանց մեթոդաբանական ու տեխնոլոգիական իմաստավորումը ազգային տարազի ուսումնասիրման գործընթացում:

Համաձայն ժամանակակից բուհական կրթության համակարգի պահանջների՝ արդի ժամանակներում առաջանում է «Հագուստի կոմպոզիցիայի» և «Հագուստի նախագծման» դասավանդման նոր մոտեցումների պահանջ, որոնք ի վիճակի են հաջողությամբ լուծել գեղարվեստական կրթության ժամանակակից խնդիրները:

Այս նոր մոտեցումները «Հագուստի մոդելավորում» համալիր դասընթացի դասավանդման ընթացքում պետք է համապատասխանեն մասնագիտական գործունեության ժամանակակից պահանջներին: Այդ դրույթներն են՝

- օգտագործել ստացած գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները մասնագիտական գործունեության մեջ,
- կիրառել գրաֆիկական, գեղանկարչական և պլաստիկ մեթոդներ՝ հեղինակային նախագծեր մշակելիս և ձևավորելիս,
- գտնել նոր և ստեղծագործական լուծումներ յուրաքանչյուր նախագծի համար,

- մշակել հագուստների գեղարվեստագրաֆիկական նախագծեր և մարմնավորել դրանք նյութի մեջ,
- կազմակերպել գեղարվեստաստեղծագործական, կատարողական և նախաձեռնողական գործունեություն:

Գեղարվեստա-գեղագիտական կրթության բովանդակությունը, ինչպես նաև «Հագուստի մոդելավորում» համալիր դասընթացի դասավանդումը պետք է նպաստի ոչ միայն ազգային հանդեպ հարգանքի և ինքնագիտակցության ձևավորմանը, այլև համաշխարհային պատմության և մշակութային ժառանգության նկատմամբ, ինչպես նաև ազգային և համաշխարհային արժեքների ճանաչմանը, որը կընդլայնի ու կհարստացնի սովորողների պատկերացումները և մտահորիզոնը:

Բանալի բառեր և արտահայտություններ. մոդելավորում, մեթոդիկա, տեխնոլոգիա, ինտեգրում, ազգային, արվեստ, ուսուցում, դասընթաց, նախագծում, գեղարվեստական:

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների բարեփոխումների իրականացումը նշանակում է ամենից առաջ բարձրացնել ուսուցման ու դաստիարակության որակը, ձևավորել սովորողների գիտական ու ստեղծագործական աշխարհայացքը: Եվ որպեսզի սովորողներն ըմբռնեն բնական ու հասարակական գիտությունների հիմունքներն ու հասարակության զարգացման օրինաչափությունները, անհրաժեշտ է անցնել ուսուցման նոր բնույթի՝ վերարտադրողից՝ զարգացնողի: Ուսուցման նման մոդելի դեպքում սովորողները կկարողանան կատարել վերլուծություններ և ընդհանրացումներ, համեմատություններ ու մտահանգումներ, տվյալ երևույթը կամ իրողությունը բացատրել կիրառելով տարբեր առարկաներից ստացած գիտելիքները (**Поиск развития..., 1999**):

Յուրաքանչյուր ուսումնական առարկա, արտացոլելով բնության կամ հասարակության վերաբերյալ համընդհանուր, հիմնականում համապատասխանում է արդի գիտության որևէ մեկ բնագավառի, ուրեմն՝ սովորողները յուրացնում են գիտության համապատասխան բնագավառի հիմունքները: Ուսումնական տարբեր առարկաների բովանդակությունն արտացոլում է ռեալ իրականությունն իր տարբեր կողմերով՝ փոխկապակցված ձևով, իսկ միջառարկայական կապերը լայն հնարավորություն են ընձեռում ուսուցման ու դաստիարակության նկատմամբ դրսևորելու համալիր մոտեցում և ծառայում օբյեկտիվ իրականության նկատմամբ միասնական հայացքների ձևավորմանը:

Միջառարկայական կապերը, բացահայտելով բնության իրական կապերը, համարվում են օբյեկտիվ իրականության օրինաչափությունների արտահայտիչները:

Ուսումնասիրություններն ու փորձարարական հետազոտությունները ցույց են տալիս, որ միջառարկայական կապերի իրականացմանը նպաստում են ուսուցման որոնողական, հետազոտական և հիմնախնդիրային մեթոդները (**Դավթյան Մ., Գրիգորյան Ք., Արնաուդյան Ա., Զոհրաբյան Ա., 2007**):

Գլխավորն այստեղ **ինչ** և **ինչպես** դասավանդել, որպեսզի ժողովրդական, ավանդական արվեստները ոմանց համար դառնան գեղագիտական զարգացման, աշխարհընկալման հիմք, ձևավորեն գեղեցիկի ընկալումն ու իրական գեղեցիկի տեսլականի դաստիարակումը, մյուսների համար՝ բարձր մասնագիտական ապագա, երրորդի համար՝ պարզապես կենսակերպ, առանց որի անհնար է պատկերացնել ազգային ինքնագիտակցությունն ու գոյությունը:

ՄԵԹՈԴԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Հոդվածի մեթոդաբանական հիմք են դարձել հիմնախնդրի վերաբերյալ փիլիսոփայական, արվեստագիտական, մանկավարժական, մեթոդական հետազոտությունները, տեսությունները, հայեցակարգային մոտեցումները, հազուաթի մոդելավորման նախագծումները և ազգային տարազի ավանդույթներն

ու սովորույթները: Հայ և արտերկրի տարբեր ժամանակների ուսումնական գործունեության տեսությունը (Վ. Վ. Դավիդով, Դ. Բ. Էլկոնես, Վ. Կ. Դյաչենկո), կոմպետենտային մոտեցման տեսությունը (Վ. Մ. Մաքսիմովա, Ն. Ա. Գորբաչևա), մշակութաբանական մոտեցման տեսությունը (Ա. Քամյու, Ն. Բ. Կոնյով, Դ. Բելլ), կերպարվեստի դասավանդման մեթոդիկայի վերաբերյալ հետազոտությունները, մեթոդական մշակումները (Վ. Ս. Կուզին, Վ. Ս. Շուբինսկի, Լ. Ս. Ներսիսյան, Ա. Կ. Եղիազարյան), տարազի համատեքստով (Մ. Մնացականյան, Ս. Դավթյան, Լ. Ավանեսյան):

ՔՆՆԱՐԿՈՒՄ

Դեկորատիվ կիրառական արվեստները և, մասնավորապես, հագուստի մոդելավորումը, մշակույթի բաղկացուցիչ մաս են կազմում: Հետևաբար, գեղարվեստական գրագիտությունը՝ որպես արվեստի միջոց, նույնպես համարվում է մշակույթի անբաժան մաս (**Готтенрот Ф., 2009**): Սակայն մշակույթը ենթադրում է ոչ միայն նյութական կամ հոգևոր արժեքներ, այլ նաև անհատական և հասարակական կուտակված փորձի փոխանակման միջոցներ, և դա նշանակում է, որ գեղարվեստական գրագիտությունը՝ որպես մշակույթի միավոր, պետք է իր մեջ ներառի նաև հենց ուսուցման գործընթացը: Ուսուցման ինտեգրացիոն համակարգում ներառված են երեք բաղադրիչներ, որոնք սերտ կապված են մեկը մյուսին և անբաժան են:

Այսպիսով՝ ինտեգրացիան պետք է իրականանա ոչ միայն գեղարվեստական գրագիտության դասավանդման ներսում որպես մասնագիտական պատրաստման բաղադրիչ: Ինտեգրատիվ մոտեցումը պետք է ընդգրկի ամբողջ ուսումնական գործունեությունը: Ինտեգրացիան, որը իրականանում է մեկ բաղադրիչի կազմում, չի կարող ամբողջական լինել և ուսուցման նկատմամբ նման մոտեցմամբ արդյունավետությունը կնվազի (**Педагогические технологии, 2002**):

Համապատասխանաբար ուսուցման ինտեգրատիվ մոտեցումը պետք է ներառի երեք մակարդակ:

Ինտեգրացիայի առաջին մակարդակը միավորում է գեղարվեստական գրագիտության բաղադրիչները: Այդ մակարդակում տեղի է ունենում տեսությունների՝ պրակտիկայի և դասավանդման մեթոդների միջև զուգորդական կապի իրականացումը: Այդ ամենը ձևավորում է ուսանողների առավել բարձր գեղարվեստական գրագիտություն, օգնում է արվեստի տեսության և պրակտիկայի լավ ընկալմանը:

Ինտեգրատիվ ուսուցման երկրորդ մակարդակը որոշում է ուսանողներին գեղարվեստական արվեստն ուսուցանելու գործընթացի յուրօրինակությունը:

Ուսուցման գործընթացի արդյունավետությունը մեծ մասամբ կախված է մեթոդների գործածումից, որոնք նպաստում են ստեղծագործության խթանմանը:

- Ինտեգրացման ուսուցման մեթոդ: Որպես օրինակ դիտարկելով գեղարվեստի ֆակուլտետը՝ ինտեգրացիոն ուսուցման մեթոդը կարելի է բնորոշել այսպես.

1. ինտեգրացիան կարող է լինել որպես ուսուցման նպատակ սովորողի մեջ շրջապատող աշխարհի մասին ամբողջական պատկերացում ձևավորելու համար,
2. որպես ուսուցման միջոց, երբ ինտեգրացիան հանդես է գալիս որպես գեղարվեստական արվեստի վերաբերյալ առարկայական գիտելիքների ընդհանուր բազա ստեղծելու միջոց:

Ուսանողների ստեղծագործական ընդունակությունների խթանումը կարևոր է առավել ևս, որ և՛ մանկավարժական, և՛ գեղարվեստական գործունեությունները, ըստ իրենց բնույթի, ստեղծագործական են համարվում: Ուսումնական գործընթացի երկու՝ սովորեցնող և ստեղծագործական կողմերի համախմբումը նպաստում են ուսանողների հետագա մանկավարժական գործունեության ոճի ձևավորմանը (**Бакушинский А., 1986**):

Գեղարվեստի ֆակուլտետում գեղարվեստական փուլի առարկաները ընդհանուր համակարգի մասն են կազմում: Հագուստի մոդելավորման համալիր ուսուցման ընթացքում առանձնանում են այնպիսի հիմնական առարկաներ,

ինչպիսիք են գծանկարը, գեղանկարչությունը, դեկորատիվ կիրառական արվեստները, կոմպոզիցիան և այլն: Ինտեգրացիոն ուսուցումը իրականանում է մի քանի ուսումնական ուղղությունների՝ որոշակի ձևով կազմակերպված գործընթացի օգնությամբ: Ինտեգրացիայի արդյունքում առաջանում է գիտելիքների այնպիսի մակարդակ, որը անհնարին կլինեք ստանալ մի առարկայի ուսուցման ընթացքում:

Գծանկարի, գեղանկարչության, դեկորատիվ կիրառական արվեստի ուսուցումը կրում է ինտեգրացիոն բնույթ, քանի որ ներառում է բազմաթիվ հոգեբանական բաղադրիչներ, որոնք խթանում են հագուստի մոդելավորում համալիր դասընթացի ստեղծագործական գործընթացը (Салтыков А., 1969):

Հատուկ հագուստի մոդելավորման դասընթացի համակարգում ինտեգրատիվ ուսուցում կազմակերպելու համար անհրաժեշտ է ըստ կոնկրետ առարկաների բազմաթիվ գիտելիքներից ընտրել այն, ինչը կարող է ուսուցման օբյեկտ հանդիսանալ հաջորդ աստիճանի համար: Ինտեգրատիվ ուսուցման արդյունքում հագուստի մոդելավորում համալիր դասընթացը ձեռք է բերում ամբողջականություն, որի արդյունքում ձևավորվում է սովորողների գիտելիքների համակարգայնությունը: Ինտեգրատիվ գործընթացն իր մեջ ներառում է ուսումնական, գեղարվեստական, ստեղծագործական, մանկավարժական գործունեություն: Նման գործընթաց կազմակերպելու համար անհրաժեշտ է ամբողջական գիտելիքների համակարգի կազմում, որոնք համագործակցում են և ունեն ընդհանուր նպատակներ: Ուսուցման նպատակները հանդիսանում են ուսումնական գործընթացի համակարգող գործոն: Ինտեգրատիվ ուսուցման համար բնութագրական է միասնական մեթոդական համակարգի բոլոր բաղադրիչների համադրությունը:

Ուսանողների ինտեգրատիվ ուսուցումը համարվում է ինչպես առարկայական, այնպես էլ անձնական սկզբնաղբյուր: Դասախոսի ստեղծագործական ընդունակությունները հանդիսանում են նրանց միավորող հատկանիշ: Համապատասխանաբար, կերպարվեստի դասավանդման

մեթոդիկայի ուսուցման նպատակն է կրթել պրոֆեսիոնալ ստեղծագործող և ակտիվ ուսուցիչ, որը ընդունակ կլինի կերպարվեստի դասերն անցկացնել պատշաճ մակարդակով և կատարելագործել անհատի ստեղծագործական հատկանիշները (**Поиск развития...**, 1999):

Ուսուցման գործընթացում այլ համակարգող գործոն է գիտության և արվեստի համար համընդհանուր մեթոդների գործածումը: Գեղարվեստական գրագիտության կառուցվածքում մոդելավորողները ներառում են երկու բաղադրիչ, որոնք պայմանականորեն կարելի է վերագրել ռեալիստական արվեստի գիտելիքներին և հմտություններին: Տեսական գիտելիքների կազմում են ներառված կոմպոզիցիայի, հեռանկարի, լուսաստվերի համաչափության օրենքները: Հմտության կազմի մեջ են ներառված գծին և նրբագծին, տարբեր գեղարվեստական նյութերին և տեխնիկային տիրապետելը: Ձևավորվելով որպես գիտական կատեգորիա՝ գեղարվեստական գրագիտությունը դարձել է հագուստի մոդելավորողի արհեստավարժության չափանիշ:

Փորձագիտական ուսուցման գործընթացում ևս ուսանողների գործունեությունը կողմնորոշված էր դեպի ուսուցման ինտեգրալ մոտեցման ավելի ամբողջական իրականացմանը համակցված ազգային տարազի տեսագործնական ուսումնասիրությանը: Փորձնական հետազոտությունների համար, բացի ՀՊՄՀ գեղարվեստական կրթության ֆակուլտետում ներդրված և գործող ուսումնական պլաններից, ուսումնասիրություններ են կատարվել նաև Երևանի Ա. Տերտերյանի անվան արվեստի դպրոցում:

Ուսուցման գործընթացում «Հագուստի մոդելավորում» դասընթացները մշակվում էին համապատասխան ինտեգրացիայի օրենքների ինչպես տեսական, այնպես էլ գործնական պարապմունքների ժամանակ՝ թեմաների մեջ ներառելով ազգային տարրեր ներկայացնող վարժություններ:

Առավել օրինակելի էին հետևյալ թեմաներով առաջադրանքների կատարումները.

1. «Ազգային տարազի հանդեպ հայրենագիտական վերաբերմունքի դրսևորում»:
2. «Հայկական ազգային տարազի նկատմամբ հետաքրքրությունները և նրանում գեղագիտական ընկալումները»:

Առաջադրաքննի կատարման ընթացքում ուսանողները ի հայտ են բերել ինքնուրույնություն և ընդունակությունների բացահայտում ուսումնական գործընթացի համակցված տեսակների նկատմամբ: Ուսանողներին անհրաժեշտ էր ինքնուրույն ընտրել աշխատանքի միջոցներ, նախագծերում կատարման նպատակահարմար մոտեցում, ստեղծագործել դրանց հորինվածքային կառուցումները, թեմային համախառնասխան ընտրել առաջադրանքի մատուցման ձևը՝ օգտագործելով գունագիտությունից և համակարգչային գրաֆիկայից ունեցած գիտելիքները:

- Ցածր մակարդակին համապատասխանող աշխատանքներում առաջադրանքների կատարման ժամանակ բնութագրական է օրինակներում թերացումները, որոնք վերաբերում են ձևերի, գունային որոշումների համակցման թերացումներին, ձևերի, գունային որոշումների համակցման անորոշությանը առանց դրանց իրականացման մեջ արմատական փոփոխություններ մտցնելը: Այս մակարդակին համապատասխանում էին կարծրատիպային լուծումների ձգտող ուսանողների աշխատանքները: Նման աշխատանքներում առկա էր մտածողության որոշակի իներցիա. թույլ էին արտահայտված ավանդույթները, բարեփոխումները և անհատական դրսևորումները:
- Միջին մակարդակի աշխատանքներում թեմային առնչվող տարրերը համակցված էին դրանց կիրառման, ձևի, գաղափարի ուղղությունների բարեփոխման հետ:

Աշխատանքների կատարման գործընթացում ուսանողները դրսևորվել են նկատելի երևակայություն, տարաբնույթ մտածելակերպ, հորինվածքի զգացողություն, համաչափության և հարաբերությունների համեմատականություն:

- Բարձր մակարդակը բնորոշ էր այն ուսանողներին, որոնք ազատ օգտագործել են գեղարվեստական-գրաֆիկական նյութը և միջոցները, ինքնուրույն են և յուրօրինակ, որից բխում է ազգային տարազի առանձնահատկությունների կիրառումը իրենց նախագծերում: Պահպանվել են աշխատանքի կատարման հաջորդականության կանոնները: Նախագծումների գրաֆիկական ձևավորումը համապատասխանում էր հորինվածքին ներկայացվող պահանջներին, այդ թվում նաև գունային լուծումները: Աշխատանքում դրսևորված է ստեղծագործական մոտեցում:

Ուսանողների գեղարվեստաստեղծագործական գործունեության մակարդակները «Հագուստի մոդելավորում» համալիր դասընթացում որոշարկելու համար օգտագործվում են տարբեր ձևատեսություններ: Ուսանողներին առաջադրվում են համապատասխան խնդիրներ, օրինակ՝ քննարկվող նյութի համար ինքնուրույն կազմել հարցաշար և այն իրագործել գործնական աշխատանքում: Կենսունակ կապի հիմքում դրվում է նախքան պարապմունքը ուսանողների կողմից առաջ քաշված հարցերի և խնդիրների առաջադրում: Հարցերի պատասխանները պետք է լինեն հստակ, հակիրճ՝ մեկ-երկու բառերով տևողությամբ: Յուրաքանչյուր պատասխան կամ խնդիր գնահատվում է առանձին: Հնարավորության դեպքում հարցեր ուղղվում են բոլոր մասնակիցներին՝ ներգրավելով նրանց ուսումնական գործընթացի մեջ:

Այս եղանակի կիրառման դեպքում նպաստավոր պայմանների ստեղծումը հանգեցնում է ճանաչողական գործունեության առավել արդյունավետությանը, ապահովում ուսումնական գործընթացի հրապարակային, բաց գնահատումը, թույլ տալիս որոշարկել գիտելիքների թերացումները, նկատելի դարձնել ուսանողների հեղինակությունը, հատկապես նրանց, որոնք հարցերի լուծման ժամանակ դրսևորել են ինքնատիպություն, ճանաչողական ու ստեղծագործական կարողություններ ու հմտություններ, հատկապես եթե խնդիրը տրամաբանական կապի մեջ է ուսուցանվող նյութի ու աշխարհընկալման հետ:

Պետք է նաև նշել, որ այս եղանակը համադրում է ուսումնական գործունեության ստուգողական գործառնությունը, վստահելի հարաբերություններ ստեղծում ուսանողի և դասախոսի միջև:

Նման իրավիճակում որոշակի սահմաններում պետք է առաջադրանքների ազատ ընտրության հնարավորություն տալ՝ նրանց հետաքրքրություններին և կարողություններին համապատասխան:

Հագուստի նախագծման առաջադրանքների ազատ ընտրության ընձեռած հնարավորությունը կարող է ուսուցման անհատականացման հիմք ծառայել, որի դեպքում ուսանողը կարող է որոշակի մակարդակի ինքնակառավարման գործընթաց սկսել իր նախասիրած անհատական առանձնահատկություններով: Այս եղանակն իր յուրաքանչյուր աստիճանում ենթադրում է ներդաշնակություն ուսուցանվող նյութի իմաստավորման, վերլուծական և ընդհանրական եղանակների տարբեր կիրառություններում: Ստեղծագործական կարողությունների ձևավորման և զարգացման մեջ անհրաժեշտ արդյունքների կարելի հասնել՝ պահպանելով ուսուցանվող նյութի և այլ ոլորտների գիտելիքների կենսունակ կապի պայմանները:

Ներկայումս լայն տարածում են գտել ուսումնական տեխնիկական և էլեկտրոնային միջոցները, ինչն առկա է նաև «Հագուստի մոդելավորում» համալիր դասընթացում: Նրանց մեջ, որպես կանոն, մտնում են գեղարվեստական նախագծում տպագիր հիմքով առաջադրանքների շարք, պաստառներ, ցուցադրումներ, տեսանյութեր, որոնք վերբերվում են դասավանդվող առարկայի տարբեր ուսումնական թեմաներին: Նրանց հիմնական նպատատակն է՝ ուսումնական նյութի յուրացման ժամանակ խթանել սովորողների երևակայությունը, մեծացնել յուրացման գործակիցը (**Савенкова Л., 2000**):

Դասընթացի մատուցման տվյալ եղանակը, որը ներգրավված է ուսումնական գործունեության մեջ, պետք է իրականացնի իրեն հատուկ գործառնությամբ, որն ունի մեթոդական մեծ նշանակություն, քանի որ սովորողների վերլուծական ուսուցման

մեջ ներգրավվածության աստիճանն ուղիղ համեմատական է գիտելիքների յուրացման արդյունավետությանը, ամբողջականությանն ու հաստատունությանը: Այդպիսի մեթոդների իրացումը նախատեսում է ուսուցման գործընթացի առանձնահատկություններ, նպաստելով ուսանողների որակների զարգացմանը՝

- ազգային տարազի հանդեպ գեղագիտական վերաբերմունքի ձևավորում,
- ուսանողների հետաքրքրությունների և պահանջմունքների բավարարում հայկական ազգային տարազի նկատմամբ,
- ուսանողների ենթամշակութային ուղղվածության զարգացում,
- ուսանողների գեղագիտական ընկալման ակտիվացում ազգային ավանդույթների նկատմամբ,
- ուսանողների ստեղծագործական և հուզական վերաբերմունքի զարգացում՝ ազգային տարազի ուսուցմամբ:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Վերը շարդրվածից հետևում է, որ ազգային արվեստի ցանկացած տեսակում անհրաժեշտ է տեսական գիտելիքների, գեղարվեստական արտահայտչամիջոցների, գործնական տեխնիկական եղանակների որոշակի քանակի յուրացում:

Մասնագիտական կրթական գործընթացում մեծ նշանակություն է տրվում ուսուցման բովանդակությանը և մեթոդիկային: Հագուստի գեղարվեստական նախագծման մեթոդիկա ասելով՝ հասկանում ենք մանկավարժի հետևողական և կանոնավոր գործողությունների կապակցված համակարգ, որը կազմակերպվում է սովորողների գործնական և ճանաչողական գործունեությունն անհրաժեշտ տեսական գիտելիքների, գործնական կարողությունների և ունակությունների, արհեստագործական պատկերային կառուցվածքի յուրացման ուղղությամբ:

Առանց իմանալու աշխատանքի տեխնոլոգիան, այն հոգեբանական գործընթացները, որոնք տեղի են ունենում գեղագիտական գործունեության ժամանակ, չի կարող ձևավորվել գիտելիքի և հմտության համակարգ: Գեղագիտական գիտելիքների և հմտության համակարգի ձևավորման

գործընթացը ուղղակիորեն կապված է մանկավարժի մեթոդական գիտելիքների և հմտությունների հետ:

Հագուստի նախագծման և մշակման տեսակների ուսուցման մեթոդների կիրառման հետևողականությունը և լրակազմությունը պետք է նպաստեն գիտելիքների, աշխատանքային հմտությունների և ունակությունների յուրացմանն ուղղված մեթոդներից դեպի ստեղծագործական ընդունակությունների ձևավորման մեթոդների անցմանը: Համառ զարգացման, պատրաստի հագուստի գեղարվեստական նախագծման նպատակին ուղղված աշխատանքը պետք է դրված լինի ուսուցման գործընթացի հիմքում:

Ելնելով այս նպատակից՝ «Հագուստի մոդելավորում» առարկայի դասավանդման մեթոդիկան ուսուցման մեջ պետք է կողմնորոշվի հետևյալ գլխավոր ուղղություններով.

- գեղարվեստա-ստեղծագործական, անհատականությամբ արտահայտված սովորողի անձի ընդունակությունների զարգացումը, իր կողմից ստեղծագործական ինքնաարտահայտման մեթոդների և եղանակների յուրացումը,
- նյութական և հոգևոր մշակութային արժեքների ուսումնասիրումը, ինչպես նաև նրանց վերաստեղծումը:

Հագուստի դիզայնի հիմնական մեթոդ է հագուստի մոդելավորման կոմպոզիցիան՝ որպես հիմք ներառելով գրաֆիկական պատկերացումը, որը ձևավորում է մտահղացումը, նախագծումը և տեխնոլոգիան: Նախագծումը, կոնստրուկտիվ մոդելավորումը, այնուհետև արտադրանքի կարումը համալիր գործընթաց է, որը միավորում է որոշակի խնդիրներ.

- ճաշակի զարգացումը,
- ստեղծագործական նախաձեռնության զարգացումը,
- նախագծումը, կանացի հագուստի ուրվագծի վերլուծումը,
- ձևվածքի, հատկապես բարդ ձևվածքի ստեղծումը,

- նոր արտադրանքի գեղարվեստական կերպարի պատկերացման ձևավորումը,
- երևակայության զարգացումը,
- հագուստի հարդարումը դեկորատիվ տարրերի միջոցով:

Հագուստի գեղարվեստական մոդելավորումը ուսուցման հիմնավոր գիտելիքների ճյուղ է, որը զարգացնում է գեղարվեստական մտածողությունը, ձևավորում է գեղարվեստական ճաշակը, բարձրացնում է մտածելակերպի արգասավորությունը և հնարամտությունը, եթե ուսուցման գործընթացը կազմակերպվում է համապատասխան մեթոդներով և տեխնոլոգիական պահանջներով:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Դավթյան Մ., Գրիգորյան Ք., Արնաուդյան Ա., Զոհրաբյան Ա. (2007), Կրթակարգի մշակման և ինտեգրման մոտեցումներ, Երևան, «Այոքս» հրատ.:
2. Бакушинский А. (1986), Исследование и статьи: Избранные педагогические труды, Москва, Изд. “Советский художник”.
3. Готтенрот Ф. (2009), Всеобщая история стиля и моды, Москва, Изд. “Эксмо”.
4. Педагогические технологии (2002), Учеб. пособие для студентов педагогических специальностей под ред. В. С. Кукушкина, Ростов на Дону, Изд. «Март».
5. Поиск развития личности учащихся на путях межпредметной интеграции (1999), Сб. научных трудов под ред. Черного С. Г., часть 1, Москва. Изд. Эксмо-Пресс.
6. Салтыков А. (1969), Самое близкое искусство, Москва, Изд. “Просвещение”.

7. **Савенкова Л.Г (2000)**, Человек в пространстве мира и культуры. Интегрированный полихудожственный подход к преподаванию изобразительного искусства, Москва, Изд. “МАГИСТР-ПРЕСС”.

REFERENCES

1. **Davtyan M., Grigoryan K., Arnaudyan A., Zohrabyan A. (2007)**, Krt'akargi mshakman & integrman motecowmne /Curriculum development and integration approaches/, Yerevan, “Airex”.
2. **Bakushinsky A. (1986)**, Issledovaniya i stat'i: Izbrannyye pedagogicheskiye trudy /Research and articles: Selected pedagogical works/, Moscow, “Soviet artist”.
3. **Gottenrot F. (2009)**, General history of style and fashion, Moscow, “Eksmo”.
4. **Pedagogical technologies (2002)**, Ucheb. posobiye dlya studentov pedagogicheskikh spetsial'nostey pod red. V. S. Kukushkina /Textbook for students of pedagogical specialties edited by V.S. Kukushkin/, Rostov-on-Don, Publishing Center “Mart”.
5. **Poisk razvitiya lichnosti uchashchikhsya na putyakh mezhpredmetnoy integratsii /Search for the development of students' personality through interdisciplinary integration/ (1999)**, Collection of scientific papers edited by S.G. Cherny, part 1, Moscow. Publishing house “Eksmo-Press”.
6. **Saltykov A. (1969)**, Samoye blizkoye iskusstvo /The closest art/, Moscow, “Education”.
7. **Savenkova L.G. (2000)**, Chelovek v pronstranstve mira i kul'tury. Integrirovanny polikhudozhnstvenny podkhod k prepodavaniyu izobrazitel'nogo iskusstva /Man in the space of the world and culture. Integrated polyartistic approach to teaching fine arts/, Moscow, “MAGISTR-PRESS”.

Рипсима Маронян

Методика и технология комплексного курса «Моделирование одежды»

Заключение

Ключевые слова и выражения: моделирование, методология, технология, интеграция, национальный, искусство, преподавание, курс, дизайн, художественный.

В статье рассматриваются теоретические основы преподавания комплексного курса «Моделирование одежды» в контексте национального костюма. Предпринята попытка выявить проблемы обучения моделированию одежды студентов высших учебных заведений, их методическое и технологическое значение в процессе изучения национального костюма.

В соответствии с требованиями современной системы высшего образования необходимы новые подходы к преподаванию дисциплин «Композиция одежды» и «Дизайн одежды», способные успешно решать современные задачи художественного образования.

Эти новые подходы при преподавании комплексного курса «Моделирование одежды» должны отвечать современным требованиям профессиональной деятельности. Это следующие основные положения высшего образования:

- использовать полученные знания, умения и навыки в профессиональной деятельности,
- применять графические, изобразительные и пластические методы при разработке и оформлении оригинальных проектов,
- находить новые и креативные решения для каждого проекта,
- разрабатывать художественно-графические проекты одежды и воплощать их в материале,
- организовывать художественную, творческую, исполнительскую и инициативную деятельность.

Содержание изобразительного образования, а также преподавание комплексного курса «Моделирование одежды» должны способствовать формированию не только уважения и самосознания к своей нации, но и к всемирной истории и культурному наследию, а также осознанию национальных и общемировых ценностей, что расширит и обогатит кругозор учащихся.

Hripsime Maronyan

Methodics and technology of the comprehensive course “Fashion design”

Conclusion

Key words and expressions: *modeling, methodology, technology, integration, national, art, training, course, design, artistic.*

The article discusses the theoretical foundations of teaching the complex course "Fashion design" in the context of national costume. An attempt has been made to identify the problems of teaching students in clothing modeling at higher educational institutions, their methodological and technological meaning in the process of studying national costume.

In accordance with the requirements of the modern higher education system, in modern times there is a need for new approaches to teaching "Clothing Composition" and "Fashion design", which are able to successfully solve modern problems of art education.

These new approaches during the teaching of the complex course "Fashion design" must comply with the modern requirements of professional activity. Such are the following main provisions of higher education:

- use the acquired knowledge, abilities and skills in professional activities,
- apply graphic, pictorial and plastic methods in developing and designing original projects,
- find new and creative solutions for each project,

- develop artistic and graphic designs of clothes and embody them in the material,
- organize artistic, creative, performing and initiative activities.

The content of artistic and aesthetic education, as well as the teaching of the complex course "Fashion design" should contribute not only to the formation of respect and self-awareness towards the national, but also towards world history and cultural heritage, as well as the recognition of national and global values, which will expand and enrich the students' ideas and horizons.

Հռիփսիմե Մարոնյան – Խաչատուր Աբովյանի անվան ՀՊՄՀ Գեղարվեստական կրթության ֆակուլտետի Կերպարվեստի ամբիոնի դասախոս: Գիտական հետաքրքրությունների շրջանակը՝ հայ և համաշխարհային արվեստ, գրականություն: Հեղինակ է 6 հոդվածի: maronyanhr@gmail.com

Рипсима Маронян – Преподаватель кафедры изобразительного искусства факультета художественного образования АГПУ имени Хачатуря Абовяна. Научные интересы: армянское и мировое искусство, литература. Автор 6 статей. maronyanhr@gmail.com

Hripsime Maronyan – Lecturer at the Faculty of Art Education, ASPU named after Khachatur Abovyan. Scientific interests: Armenian and world art, literature. Author of 6 articles. maronyanhr@gmail.com

Խմբագրություն է ուղարկվել 27.02.2025թ.

Հանձնարարվել է գրախոսության 05.03.2025թ.

Հրապարակման է ներկայացվել 21.03.2025թ.